

Sygn. akt V CSK 616/13

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa M. L.

przeciwko K. B.

z udziałem interwenienta ubocznego D. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 czerwca 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 25 kwietnia 2013 r., sygn. akt V ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód M. L. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 kwietnia 2013 r., oddalającego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w C. z dnia 3 września 2012 r., którym oddalono powództwo o zapłatę kwoty 130.778,50 zł z ustawowymi odsetkami skierowane przeciwko pozwanemu K. B., przy udziale D. K. jako interwenienta ubocznego po stronie pozwanej.

W odpowiedzi na skargę pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Cel ten może być osiągnięty jedynie poprzez powołanie i wykazanie istnienia przesłanek umożliwiających realizację wskazanych funkcji. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w danej sprawie, nawet gdyby rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub oczywista zasadność skargi i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli przynajmniej jedna z nich jest spełniona. Każdorazowo ma przy tym na względzie, że dopuszczenie oraz rozpoznanie skargi kasacyjnej jest uzasadnione ustrojowo i procesowo jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód wskazał na następujące, jego zdaniem występujące w sprawie, istotne zagadnienia prawne uzasadniające jednocześnie, poprzez stosunek zakresowy krzyżowania się, potrzebę wykładni przepisów prawa:

- 1) Czy na tle polskiego systemu prawnego dopuszczalne jest stosowanie przepisów kodeksu cywilnego o spółce do tzw. spółki cywilnej wewnętrznej, w której na zewnątrz występuje tylko jeden ze współników?
- 2) Czy dopuszczalne jest stosowanie przepisów kodeksu cywilnego o spółce w sytuacji, gdy grupa osób, realizując z góry przyjęty plan gospodarczy, rejestruje kilka podmiotów, których działalność w relacjach „zewnętrznych” sprawiać ma wrażenie niezależności podmiotów, podczas gdy w rzeczywistości chodzi o wspólną działalność, prowadzoną na wspólny rachunek, zaś transakcje dokonywane przez utworzone podmioty odbiegają od zasad, na jakich działałyby podmioty od siebie niezależne?
- 3) Czy w rozliczeniach wewnętrznych pomiędzy kilkoma osobami dopuszczalne jest stosowanie przez analogię art. 441 § 2 k.c. w sytuacji, w której osoby te wykorzystały istniejące pomiędzy nimi powiązania w celu wykazania dochodów niższych od tych, jakich należałoby oczekiwać, gdyby wymienione powiązania nie istniały, jeżeli osoby biorące udział w tym procederze podzieliły się w powstałym w ten sposób dodatkowym zyskiem, a następnie organ skarbowy nałożył na jedną z tych osób podatek dochodowy na podstawie art. 45 ust. 6 w zw. z art. 25 ust. 4 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych?

W ocenie Sądu Najwyższego powyższe nie usprawiedliwia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc problemu, który wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale i innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m. in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja

2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Zagadnienia muszą mieć charakter rzeczywisty i konkretny. Argumentacja uzasadniająca wniosek powinna stanowić odrębną, pogłębioną argumentację prawną wskazującą na zaistnienie powołanych okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2008 r., II PK 3/08, nie publ.; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06, nie publ.; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, nie publ.; z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, nie publ.).

Zagadnienie sformułowane przez skarżącego, chociaż interesujące i obszernie uzasadnione, nie spełnia takich wymagań. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny obszernie przedstawił argumentację dotyczącą dopuszczalności konstruowania tzw. spółki cichej, mając na uwadze nie tylko poglądy wyrażane w doktrynie prawniczej, ale także uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2003 r., III CZP 67/03 (OSNC 2004, nr 12, poz.199). Wywody skarżącego w tym zakresie pozbawione są waloru nowości i nie pozwalają na przyjęcie, że rozwiązanie postawionych zagadnień skutkować będzie zmianą utrwalonego w orzecznictwie stanowiska, które nie neguje możliwości umownego uregulowania wzajemnych rozliczeń wynikających ze stosunku prawnego opartego na umowie nienazwanej, o cechach przypisywanych tzw. spółce cichej. Podkreślić ponadto należy, że w podstawie faktycznej rozstrzygnięcia przyjęto ustalenie, że umowa stron nie przewidywała takich rozliczeń, gdyż nie obciążała cichych wspólników ryzykiem gospodarczym w szerszym zakresie aniżeli za zobowiązania związane z działalnością przedsiębiorstwa pokrywane z jego majątku, w szczególności majątkiem osobistym na takiej zasadzie jak wspólnicy spółki cywilnej. Tak zakreślona i nie poddająca się kontroli z przyczyn wskazanych w art. 398¹³ § 2 k.p.c. podstawa faktyczna wyznaczała przedmiot subsumpcji.

Z kolei kwestie dotyczące stosowania art. 441 § 2 k.c. pozostają bez związku z rozstrzygnięciem sprawy. Przyczyną odmowy zastosowania tego przepisu przez Sąd Apelacyjny było bowiem ustalenie, że powód nie udowodnił, że poniósł szkodę, oraz ocena, że publiczno-prawny obowiązek uiszczenia podatku, ustalonego decyzją organu podatkowego, nie może zostać zakwalifikowany jako szkoda także

w relacji podatnika z innymi podmiotami, na których ten obowiązek nie spoczywał, uzasadniająca rozliczenia na takich zasadach jak współodpowiadający z tytułu czynu niedozwolonego. Ustalanie kto jest obowiązany do uiszczenia zobowiązania podatkowego, wynikającego z nieprawidłowego wliczania wydatków do kosztów uzyskania przychodów oraz zawyżania kosztów uzyskania przychodów, było kompetencją urzędu kontroli skarbowej, a określanie zasad partycypacji („wewnętrznej dystrybucji”) osób trzecich w tym zobowiązaniu wprost lub pośrednio (poprzez zastosowanie konstrukcji prawa cywilnego) w drodze sądowej należy uznać za niedopuszczalne. W braku szkody w powyższym rozumieniu rozstrzyganie, czy art. 441 § 2 k.c. przez analogię mógłby mieć zastosowanie do stron umowy nienazwanej, o cechach przypisywanych tzw. spółce cichej, jest bezprzedmiotowe.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach postępowania orzekając w oparciu o art. 98 § 3 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., oraz § 12 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r., poz. 490).